An aerial night photograph of a city, likely Vancouver, showing a dense urban area with numerous lit-up buildings and a large body of water in the foreground. A prominent cluster of tall skyscrapers is visible on the right side of the image. The city lights reflect on the water, and the overall scene is illuminated by a mix of warm and cool tones.

Η ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ

Πέννη Κουτρολίκου

23/02/2010

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

παγκόσμιες κοινωνικές σχέσεις που συνδέουν απομακρυσμένους τόπους με τέτοιο τρόπο ώστε τοπικά συμβάντα διαμορφώνονται από γεγονότα που συμβαίνουν μίλια μακριά και αντίστροφα.'

(Giddens, 1990).

Ο όρος παγκοσμιοποίηση περιγράφει τη διεύρυνση της κλίμακας, την αύξηση της έντασης, την επιτάχυνση και εμβάθυνση του αντίκτυπου που έχουν οι τάσεις και τα μοτίβα κοινωνικής αλληλεπίδρασης ανά τις ηπείρους. Αναφέρεται σε μια μεταβολή ή μεταμόρφωση που εμφανίζεται στην κλίμακα της οργάνωσης των ανθρώπων, βάσει της οποίας συνδέονται μακρινά σύνολα και διευρύνεται η επιρροή σχέσεων εξουσίας σε διαφορετικές περιοχές και ηπείρους του πλανήτη.

(Held & McGrew, 2004:17)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Δεν είναι καινούργιο φαινόμενο ούτε όρος

Διαφορά στην ένταση, στην ταχύτητα και στην κλίμακα (Soja)

Αντικατοπτρίζει την ταχέως αναπτυσσόμενη αλληλεξάρτηση των κρατών

Αναγνώριση της διαφορετικότητας (χωρίς απαραίτητη αποδοχή της)

Ανάδειξη του παγκόσμιου αλλά παράλληλα και του τοπικού

Μεταβολή από τον αυστηρό διαχωρισμό εγχώριας και εξωτερικής πολιτικής, εξωτερικών και εσωτερικών υποθέσεων, τοπικού και παγκόσμιου σε μια κατάσταση που οι διεθνείς εξελίξεις αντίκτυπο στο εσωτερικό και αντίστροφα...

Το βασικό πρόβλημα των σημερινών παγκόσμιων διαδράσεων είναι η ένταση ανάμεσα στην πολιτισμική ομοιογένεια και την πολιτισμική ετερογένεια

(Appadurai, 1996:32)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ (αντι-)

Τι παγκόσμιο έχει η παγκοσμιοποίηση? (Hirst, 1997)

Αφού δεν είναι παγκόσμια γιατί δεν ισχύει το δυτικοποίηση ή αμερικανοποίηση?

Επίσης «συντελεί στη δικαιολόγηση και νομιμοποίηση του φιλελεύθερου σχεδίου για τον κόσμο... τη δημιουργία μιας παγκόσμιας ελεύθερης αγοράς και τη καθιέρωση του αγγλο-αμερικάνικου καπιταλισμού...»

Ένας «αναγκαίος μύθος» με τον οποίο οι κυβερνήσεις επιβάλλουν πειθαρχία στους πολίτες προς συμμόρφωση με την ελεύθερη αγορά.

«Δεν είναι προκαλεί, λοιπόν, έκπληξη το γεγονός ότι η συζήτηση περί παγκοσμιοποίησης έλαβε μεγάλες διαστάσεις ακριβώς την περίοδο που το νεοφιλελεύθερο σχέδιο – η «Συναίνεση της Ουάσιγκτον» [Washington Consensus] για απορρύθμιση, ιδιωτικοποιήσεις, προγράμματα διαρθρωτικών αναπροσαρμογών και περιορισμού των κυβερνητικών αρμοδιοτήτων – καθιερώθηκε στις κυβερνήσεις της Δύσης και σε διεθνείς οργανισμούς, όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.»

(Held & McGrew, 2004:22)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ (υπερ-)

Σημασία στα χωρικά χαρακτηριστικά της παγκοσμιοποίησης

Έλλειψη ιεραρχίας και αποκλεισμού ανάμεσα σε κλίμακες

Έμφαση στην ιστορικότητα της παγκοσμιοποίησης

Εμφάνιση νέων μορφών υπερ-εθνικής οργάνωσης (π.χ. παγκόσμια δίκτυα – οικονομίας, τρομοκρατίας, διεκδικήσεων – και καθεστώτα οικονομικής ρύθμισης)

«Οι παγκόσμιες αλλαγές μεταμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό τις οργανωτικές αρχές της ζωής και την παγκόσμια τάξη πραγμάτων. Στα έργα τους μπορούν να εντοπιστούν τρεις πτυχές αυτής της μεταμόρφωσης:

η μεταμόρφωση των παραδοσιακών μοντέλων κοινωνικο-οικονομικής οργάνωσης

η μεταμόρφωση της αρχής της εδαφικής ακεραιότητας και

η μεταμόρφωση της ισχύος.»

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ (& κράτος)

Αμφισβήτηση της εδαφικής ακεραιότητας και της σημασίας του γεωγραφικά προσδιορισμένου κράτους:

Επανακαθορισμός σχέσεων κοινωνικο-οικονομικού ή πολιτικού χώρου με την εθνική επικράτεια

Υπέρβαση εθνικών συνόρων και μη ξεκάθαρη αντιστοιχία κοινωνίας (και πολιτικο-οικονομικών) – επικράτειας

Αναδιαμόρφωση της σημασίας του χώρου (π.χ. παγκόσμιες πόλεις)

Αναδιαμόρφωση των σχέσεων εξουσίας: διεύρυνση της κλίμακας οργάνωσης και άσκησης της εξουσίας και

απόσταση ανάμεσα στα κέντρα εξουσίας και σ' αυτούς στους οποίους ασκείται

Υπερ-κρατική και τοπική εξουσία (αποκέντρωση)

Επαναφορά του όρου 'πόλεις-κράτη' ή 'πόλεις-περιφέρειες κράτη', και ανταγωνισμός μεταξύ περιφερειών.

Balkanisation: Περιγράφει την αναθέρμανση των αγώνων των περιφερειών (συνήθως για αυτονομία ή ανεξαρτησία)

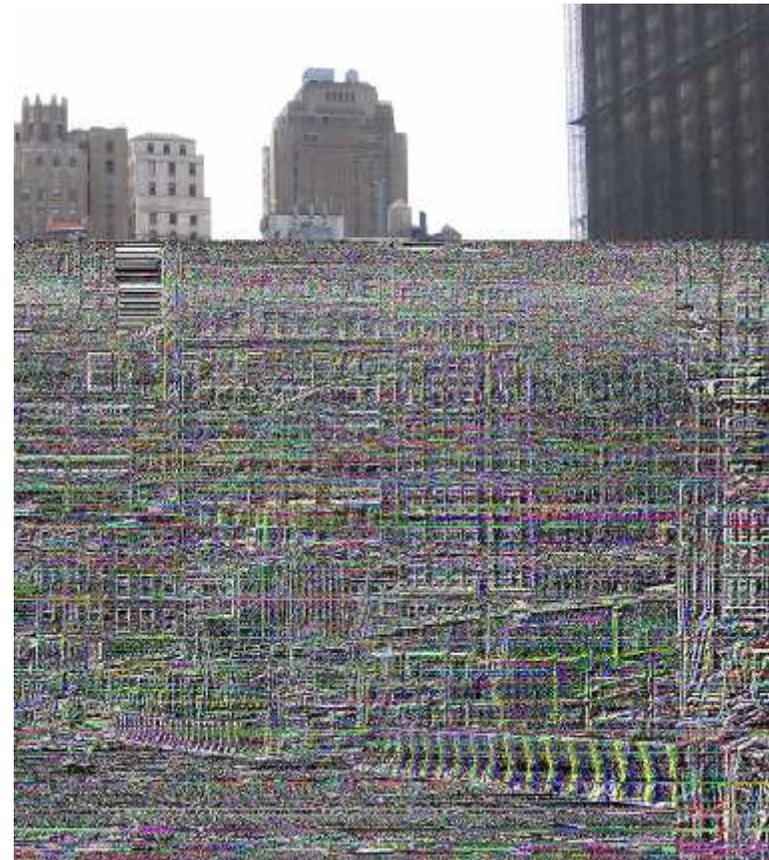
ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

«Η υπόθεση των παγκόσμιων πόλεων αφορά τη χωρική οργάνωση του νέου διεθνούς καταμερισμού εργασίας»

Έτσι, αφορά τις αντιθετικές σχέσεις ανάμεσα στην παραγωγή στην εποχή του παγκόσμιου μανατζμεντ και στην πολιτική βούληση εδαφικών συμφερόντων. Μας βοηθάει να καταλάβουμε τί συμβαίνει στις μεγάλες παγκόσμιες πόλεις της παγκόσμιας οικονομίας και τί αφορά μεγάλο μέρος των συγκρούσεων σ'αυτές τις πόλεις. Παρόλο που δεν μπορεί να προβλέψει την έκβαση αυτών των αγώνων, προτείνει ότι η κοινή τους ρίζα είναι στο παγκόσμιο σύστημα σχέσεων αγοράς.

(Friedmann, 1986:69-70)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Οικονομική αναδιοργάνωση:

Πρωταρχική ομάδα: χρηματο-οικονομικά, λογιστικά, νομικά, τεχνικά (σύμβουλοι), τηλεπικοινωνίες και πληροφορική, διεθνείς μεταφορές, έρευνα και τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Δευτερεύουσα ομάδα: μεσιτικά, κατασκευαστικό τομέα, ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, εστιατόρια, διασκέδαση, πολυτελές εμπόριο, ιδιωτική αστυνομία, οικιακές υπηρεσίες.

Τρίτη ομάδα: διεθνής τουρισμός

Τέταρτη ομάδα: Παραγωγή

Πέμπτη ομάδα: Κυβερνητικές υπηρεσίες

Έκτη ομάδα: Άτυπη οικονομία

ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Κοινωνικά χαρακτηριστικά:

Κοινωνική πόλωση και ταξικός διαχωρισμός

Περίπου (ανάλογα) 1/3 του πληθυσμού σε μια μόνιμη κατάσταση φτώχειας –με σημαντικά ποσοστά μεταναστών
Αύξηση ρατσισμού (ιδιαίτερα από την ‘εργατική τάξη’ προς νεότερους μετανάστες) & συγκρούσεων.

Αύξηση βίας (αλλά όχι που θα οδηγήσει σε αλλαγή καταστάσεων)

Μεγάλη εισροή ανθρώπων από άλλα μέρη

Χωρική αναδόμηση:

Αύξηση μεγέθους (κατοίκους)

Επέκταση για εξασφάλιση των αναγκών της

Προβλήματα διαχείρισης σκουπιδιών

Ιδιαίτερη σημασία στις μεταφορές

Χωρικοί διαχωρισμοί σε ‘κάστρα’ και ‘γκέτο’

ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Ο συνδυασμός χωρικής διάχυσης και παγκόσμιας ενσωμάτωσης δημιούργησε ένα νέο στρατηγικό ρόλο για τις μεγάλες πόλεις. (...) αυτές οι πόλεις λειτουργούν με 4 νέους τρόπους:

ως συγκεντρωτικά σημεία εντολών στην οργάνωση της παγκόσμιας οικονομίας,
ως τοποθεσίες-κλειδιά για χρηματικο-οικονομικές και εξειδικευμένες υπηρεσίες οι οποίες έχουν αντικαταστήσει τη βιομηχανία ως κυρίαρχο οικονομικό τομέα,
ως χώροι παραγωγής (εμπεριέχοντας και την παραγωγή καινοτομίας στους τομείς των κυρίαρχων βιομηχανιών) και
ως αγορές για τα προϊόντα και τις καινοτομίες (...)

Οι πόλεις συγκεντρώνουν έλεγχο τεράστιων πηγών, ενώ οι χρηματικο-οικονομικές και εξειδικευμένες υπηρεσίες έχουν αναδομήσει την αστική κοινωνική και οικονομική τάξη. Έτσι ένα νέο είδος πόλης έχει εμφανιστεί.

Η παγκόσμια πόλη.

(Sassen 1991:3-4)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Παγκόσμιες Πόλεις & τέσσερις τύποι υπηρεσιακών δραστηριοτήτων:

Χρηματο-οικονομικές και επιχειρηματικές:
χρηματο-οικονομικά, νομικά, λογιστικά, δημόσιες σχέσεις και διαφήμιση, design και αρχιτεκτονική, μόδα, πολιτικοί μηχανικοί

Εξουσία και επιρροή: κεντρικές κυβερνήσεις, υπερεθνικοί οργανισμοί, κεντρικά γραφεία μεγάλων οργανισμών και εταιριών

Πολιτισμικές βιομηχανίες: τέχνες, μουσεία, εκθεσιακοί χώροι, media

Τουρισμός: τόσο εργασιακός όσο και τουρισμός διακοπών, διασκέδαση και μεταφορές

POLYNET

© iStockphoto

ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Παγκόσμιες πόλεις:

5+ εκατ. και μέχρι 20 στις περιφέρειες

Υπό-παγκόσμιες πόλεις: 1-5 εκατ.

και μέχρι 10 στις περιφέρειες, παρόμοιες υπηρεσίες αλλά

εστιασμένες στο εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, και

κάποιες παγκόσμιες υπηρεσίες

Περιφερειακές πόλεις: (250,000 –

1,000,000) – παρουσιάζουν

ενδείξεις διαμόρφωσης

χαρακτηριστικών παγκόσμιας πόλης

Επαρχιακές πόλεις:

χαρακτηριστικές στην κεντρική

και βόρεια Ευρώπη και παίζουν

σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση

των ΜΠΠ

Table 1.2 The Loughborough Group 'GaWC' inventory of world cities^a

A Alpha world cities

12 *London, Paris*, New York, Tokyo

10 Chicago, *Frankfurt*, Hong Kong, Los Angeles, *Milan*, Singapore

B Beta world cities

9 San Francisco, Sydney, Toronto, *Zürich*

8 *Brussels, Madrid*, Mexico City, São Paulo

7 *Moscow*, Seoul

C Gamma world cities

6 *Amsterdam*, Boston, Caracas, Dallas, *Düsseldorf, Geneva*, Houston, Jakarta, Johannesburg, Melbourne, Osaka, *Prague*, Santiago, Taipei, Washington

5 Bangkok, Beijing, *Rome, Stockholm, Warsaw*

4 Atlanta, *Barcelona, Berlin*, Buenos Aires, *Budapest, Copenhagen, Hamburg*, Istanbul, Kuala Lumpur, Manila, Miami, Minneapolis, Montreal, *Munich, Shanghai*

D Evidence of world city formation

Di Relatively strong evidence

3 Auckland, *Dublin, Helsinki, Luxembourg, Lyon*, Mumbai, New Delhi, Philadelphia, Rio de Janeiro, Tel Aviv, *Vienna*

Dii Some evidence

2 Abu Dhabi, *Almaty, Athens, Birmingham*, Bogotá, *Bratislava*, Brisbane, *Bucharest*, Cairo, Cleveland, *Cologne*, Detroit, Dubai, Ho Chi Minh City, Kiev, Lima, *Lisbon, Manchester*, Montevideo, *Oslo, Rotterdam, Riyadh, Seattle, Stuttgart, The Hague*, Vancouver

Diii Minimal evidence

1 Adelaide, *Antwerp, Århus, Athens*, Baltimore, Bangalore, *Bologna*, Brasilia, Calgary, Cape Town, Colombo, Columbus, *Dresden, Edinburgh, Genoa, Glasgow, Göteborg*, Guangzhou, Hanoi, Kansas City, *Leeds, Lille, Marseille*, Richmond, *St Petersburg*, Tashkent, Tehran, Tijuana, *Turin, Utrecht, Wellington*

Note: a Cities are ordered in terms of world city-ness values ranging from 1 to 12. European cities are italicized.

Sources: Beaverstock et al (1999a); Taylor et al (2002a); Taylor, (2004a)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

Brenner, N.:

Ο ρόλος του κράτους δεν μειώνεται απαραίτητα.

Αντίθετα γίνονται φορείς στρατηγικών προώθησης τόπων ως προϊόντα σε μια παγκόσμια ανταγωνιστική αγορά.

Έμφαση τόσο σε γεωγραφικά προσδιορισμένα πλεονεκτήματα όσο και σε κοινωνικο-εργασιακά.

Δομή συστημάτων παραγωγής Χωρική κλίμακα δυνατότητας ελέγχου	Ευέλικτα αποκεντρωμένα ή «ισχνών» συστήματα παραγωγής	Παραδοσιακά συστήματα (Φορντ) μαζικής παραγωγής	Έλλειψη ανταγωνιστικής βιομηχανικής υποδομής
Παγκόσμια: Μεγάλη συγκέντρωση παγκόσμιων κεντρικών γραφείων, χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και προχωρημένες επιχειρησιακές υπηρεσίες	ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ (Λονδίνο, Παρίσι, Φρανκφούρτη) (1) ↕		
Ευρωπαϊκά: Μεγάλη συγκέντρωση ευρωπαϊκών κεντρικών γραφείων, χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και προχωρημένες επιχειρησιακές υπηρεσίες	ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ (Άμστερνταμ, Βρυξέλλες, Αμβούργο, Μιλάνο, Ζυρίχη, Βαρκελώνη, κ.λπ.) (2α) ↔ (2β) ↕ ↕		
Εθνικά (Κρατικά): Μεγάλη συγκέντρωση κρατικών κεντρικών γραφείων, χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και προχωρημένες επιχειρησιακές υπηρεσίες	ΕΘΝΙΚΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ (Βερολίνο, Λυόν, Μαδρίτη, Ρώμη, Ντόρτμουντ, Όσλο, Κοπεγχάγη, Μπέρμινγχαμ, Ρότερνταμ, κ.α.) (3α) ↔ (3β) ↕ ↕		
Έλλειψη δυνατότητας ελέγχου: Έλλειψη σημαντικών χώρων κεντρικών γραφείων, χρηματοοικονομικές δραστηριότητες και προχωρημένες	POST-FORDIST ΠΟΛΕΙΣ (Στουτγάρδη, Τουλούζη, Πράτο κ.α.)	FORDIST ΠΟΛΕΙΣ (Μαντσεστερ, Σεφιλντ, Τορίνο, Ντουισμαργκ, κ.α.)	ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ-ΠΟΙΣΗΜΕΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ (Νάπολη, Παλέρμο, κ.α.)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

ΜΟΡΦΗ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Η ΠΟΛΗ ΩΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ	ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΚΡΑΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	ΑΛΛΑΓΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ
	<p>Εθνικο-αναπτυξιακός και χωρικός Κεϋνσιανισμός: Η πόλη λειτουργεί ως πομπός της κρατικής οικονομικής πολιτικής, οι περιφερειακές πολιτικές αναδιανέμουν τις βιομηχανικές δυνατότητες σε 'υποανεπτυγμένες ζώνες', άνοδος της Κεϋνσιανής 'διοικητικής' πόλης.</p>	

ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

(Δεκαετίες 1950 με 1970) (μετά τη δεκαετία 70)

Η ΠΟΛΗ ΩΣ ΚΟΜΒΟΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ	<p>Η πόλη λειτουργεί ως μια μηχανή της κρατικής οικονομικής ανάπτυξης, Κυριαρχία της βιομηχανικής πόλης (μοντέλο Ford), Η πόλη λειτουργεί ως μια «μηχανή ανάπτυξης» και ως τόπος συλλογικής κατανάλωσης και κρατικών επενδύσεων σε δημόσια αγαθά</p>	<p>Διαμόρφωση της παγκόσμιας πόλης: Αποσύνδεση της αστικής ανάπτυξης από την ανάπτυξη των κρατικών οικονομιών, Εντατικοποίηση του χωρικού αναγωνισμού ανάμεσα σε πόλεις και σε περιφέρειες σε παγκόσμια πλίμακα, Έκρηξη της άνισης χωρικής ανάπτυξης σε όλες τις κλίμακες</p>
	ΔΙΕΘΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	

ΧΩΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ

«Η ουσία δεν είναι εάν το τοπικό ή το παγκόσμιο έχει θεωρητική και εμπειρική προτεραιότητα στη διαμόρφωση των συνθηκών της καθημερινής ζωής, αλλά το πώς το τοπικό, το παγκόσμιο και άλλες σχετικές γεωγραφικές κλίμακες είναι το αποτέλεσμα, το παράγωγο διαδικασιών κοινωνικο-χωρικής αλλαγής. Με άλλα λόγια, η χωρική κλίμακα είναι κάτι το οποίο πρέπει να γίνει κατανοητό ως κάτι το οποίο παράγεται; μια διαδικασία η οποία είναι πάντα ουσιαστικά ετερογενής, συγκρουσιακή και αμφισβητήσιμη. Η κλίμακα γίνεται η αρένα και η στιγμή, θεωρητικά και υλικά, που οι κοινωνικο-χωρικές σχέσεις εξουσίας αμφισβητούνται και οι συμβιβασμοί διαπραγματεύονται και θεσμοθετούνται.»

Swyngedouw, 1997:140

Glocalization: a global outlook adopted to local conditions or the localisation of globality
(Soja, 2000:199)

Επίσης, η ιεραρχία των διαφόρων κλιμάκων δεν είναι απλοϊκά δοσμένη αλλά κοινωνικά κατασκευασμένη, ένα ουσιαστικό χαρακτηριστικό αυτού που ο Lefebvre περιγράφει ως παραγωγή αντιληπτών, νοητών και βιωμένων χώρων (perceived, conceived and lived spaces).

(Soja, 2000)

Η ΠΟΛΗ & ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (ενδ.)

- Beaverstock, J. V., Smith, R. G., Taylor, P. J., Walker, D. R. F. and Lorimer, H. (2000) “Globalization and world cities: Some measurement methodologies”, *Applied Geography*, vol 20, pp43–63
- Brenner, N. (1998), “Global Cities, Glocal States: Global City Formation and State Territorial Restructuring in Contemporary Europe”, *Review of International Political Economy*,
- Brenner, N. and Keil, R. (eds) (2006), *The Global Cities Reader*, London: Routledge
- Friedmann, J. (1986), “The World City Hypothesis”, *Development and Change*, Vol 17: 69-84
- Friedmann, J. and Wolff, G. (1982), “World City Formation: An Agenda for Research and Action”, *International Journal of Urban and Regional Research*, Vol 6: 309-44
- Hall, P and Pain, K. (2006), *The Polycentric Metropolis: Learning from Mega-City Regions in Europe*, London: Earthscan
- Held, D. and McGrew, A. (2004 [2002]), *Παγκοσμιοποίηση / Αντι-Παγκοσμιοποίηση*, Αθήνα: Πολύτροπον
- Παγκόσμια Ακαδημία Πολιτισμών (2005 [2002]), *Ποια Παγκοσμιοποίηση;*, Αθήνα: Εξάντας
- Sassen, S. (1991), *The Global City: New York, London, Tokyo*, Princeton: Princeton University Press
- Soja, E (2000), *Postmetropolis: Critical Studies of Cities and Regions*, Malden, MA: Blackwell
- Swyngedouw, E. (1997), “Neither Global nor Local: ‘Glocalisation’ and the Politics of Scale”, in Cox, K. R. (ed.) *Spaces of Globalization*: 137-66.
- Taylor, P. J. (2004b) Leading World Cities: Empirical Evaluations of Urban Nodes in Multiple Networks. GaWC Research Bulletin 146. www.lboro.ac.uk/gawc/publicat.html#bulletin (accessed in December 2005)